

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovolijo pošiljati (frankirani) vredništvu (Reiserstrasse 8), naročnine, oznanila in reklamacije pa založništvu: tiskarju J. Leonu v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 10 kr.

Individualnost pri poučevanju.

(Česki spisal V. Ptáček.)

Ljudje imamo (pa) po milosti, ki nam je dana, različne nadarjenosti.

Rimlj. 12. 6.

Skupnemu (splošnemu) poučevanju ne zamore nikdo odreči izvrstnih polajšav in prednosti; ničmanj pa se je pokazalo, da tudi te svetle strani niso brez temnih prog, kojim pravimo: zanemarjanje in preziranje zmožnosti. Trebalo je seveda pobude, da so se odkrile. In najmočnejša pobuda je prišla od najskromnejšega šolskega predmeta — od risanja.

Od takrat slišimo kričati: „Zanemarjate učence naj nadarjenejše in najslabejše — ne ozirate se dosti na individualnost“ Enako se pritožujejo ostali predmeti, se pritožuje ves pouk nižjih šol: „Sposobovaje s svojim poukom večino učencev, ne brigate se za ostale. Kakor hitro je večina vaše prednašanje zapopadla, spustite na novo pedagogičen aparat brez ozira na to, je-li zamorejo tudi slabejši z njimi enako napredovati — ne brigajoč se, da nadarjenejše učence sè svojim razlaganjem le k nepozornosti navajate.

A to tudi za večino ni zdravo. Velite jej enako hitro teči, kakor bi bila kaka tekočina, delati tiste skupne evolucije, kakor četa na vadišču. Tudi pri tej večini šematizujete poučevanje!

Te evolucije sprovajate po starej šegi: s torbo prenapolnjeno, z vsemi zaprekami, tako da tudi učenci te preobležene večine omedlevajo — kakor dostikrat vojaki na vadišču.

Priznamo, da ne umimo vsem učencem ugoditi: toda kako temu zlu pomagati? Nemara živahne učence povišati v inštruktorje, ki bi pomagali pri učencih slabih, pouk težko pojmljivih — kakor je to navada na vojaškem vadišču? Gotovo da ne, kajti naši učenci niso rekruti, in šola ni prostor zgolj za dresuro. — Bolj prillegajoče bi se videvalo napraviti paralelke za slabejša, za nemarjenejša deteta; zlasti tam, kjer so šole večrazredne, takšen „odboren“ (departementičen) razred bil bi

jim v velik prosep, prestavaje pri svojih učencih na tem, kar je najpotrebnejšega. A vidim že, da tudi ta načrt se srečava s protivniki.

Toraj bode znabiti najbolje vrniti se k zasebnostnemu poučevanju, kjer je mogoče odgojevati z ozirom na individualnost? Tudi ne; a vendar zamore in mora šola uporabiti ugodnosti zasebnega poučevanja, kolikor le mogoče. Vsak učenec je opravičen zahtevati, naj bi šola njegove zmožnosti tu podpirala, tu krepila in šole sveta dolžnost je, da bi vedela kje ima ostroge ali uzdo rabiti. Odgojevaje (in poučevaje) mora jemati šola ozir na zmožnosti, na temperament, na osebnost — na individualnost svojih gojencev, da bi „delali z radostjo ne pa po pritisku.“

Tudi na slučajne, vročekrvne posebnosti otrok ima učitelj pozoren biti. V vsakem razredu n. pr. nahajajo se učenci ubožnih in zopet premožnih starišev. Prvim se prilega najbolje ozračje razumne ljubezni v tem ko pri drugih često z avtoriteto več opravimo. Znan je priličen razsodek Kellnerjev: „Strahovajočega, strogega Petra poslal bi za učitelja bogatim, a mehkega, ljubeznipolnega Janeza bi podaril otrokom ubožnih.“ — Se vé, da morata se v šoli obe ti skupini zlitii, ali to zahteva od učitelja pedagoškega takta. Tudi pri početnem učenju pada ta razlika na vago vsled obilnosti osvojenih si besedi, kakor tudi vsled domače spretnosti, na kaj ima učitelj gledati, podavajoč naloge.

V vsaki šoli so nekateri učenci pogumnejši, živahnejši, a drugi zopet bojazljivi, preplašljivi. — A ker pa le „pogumnemu pripada svet“, ima odgojitelj nalogo, za djansko življenje tolikanj važno prirojeno lastnost učencu prisvojiti, gledajoč na to, naj bi se spojila kolikor toliko z skromnostjo in ne prešla nikoli v protivno domišljivost in predrznost.

V bojazljivca so fanta že doma odgojili, ker mu nerazumni oče ni dal vkvarjati se s kakim delom, ker bi baje le „vse skazil“. Vsako malenkost so mu pulili iz rok, ker s tem ta paglavec le „zgolj razbija“. In ta odgoja se v šoli v početnem smeru nadaljuje: V kabinetu za učne pripomočke se tak nikjer ne drzne pokazati, nikdar nikjer neassituje učitelju, da tudi pristrojev in modljev se dotakniti boji, „da bi zopet kako neumnost ne napravil“. Se vé da tem manje še tudi učitelja česa uprašati upa.

Kako važno je, da bi učitelj tudi od te strani odgojeval, utrjuje, kar je medlega, ozdravlja, kar je bolnega — bojazljivost se da do malih izjem ozdraviti. Če pa se prepusti učenec svoji naklonjenosti, izgoji se iz nja le deloma individualnost. Učitelj mora svoje učence vzgojiti k gibčnosti — in vsled tega naj nima zgolj svoje „ljublence“ za pomočnike, marveč naj poskusi vsakega od te strani skusiti, zamenjavaje jih pri raznih opravkih, s čemur se k živahnosti tudi smelost prispodoblja. Tudi tista neupogljivost, s čemur koli omajana, se zamore po individualnem načinu zmanjšati.

Bojazljivost učencev utrjujejo tudi pogoste poskušnje. Brez poskušanj pa ne zamore biti, ker se morajo redi v kataloge zapisovati!

Se li pritiska vedno in vedno na slabo mišico samozavesti bojazljivega fanta, izgoji se iz nja v resnici trepetajoča mevža. Pogosto pa tudi součenci k taki zacerknelosti pripomagajo, posmehovajoč se napačnemu odgovarjanju bojazljivca, dasi tudi učitelj to zabranjuje.

V ozračju eksamina trpi škodo tudi zdravje nežnejših gojencev, ki se nahajajo tako v neprestanej napetosti in prečutljivosti. A tako neblago razdraženost učenca tudi pouzroči lahko, ako ga učitelj nemara kedaj ni pravično sodil, kar se zlasti v prvem četrtletju tudi najvestnejšemu učitelju v prenapolnjenem razredu pripetiti zamore.

Napore in voljo pri slabih učencih oceniti ne umimo in tako jim odvezemamo veselje do dela. Tu podpiramo zopet domišljivost, ako smatramo izvrstno nadarjenost za pridnost. Zato se nam dozdeva biti važno, naj bi učitelj v svojem katalogu v evidenciji imel znakovne prave ocene, kako ima kateri učenec zmožnost, pamet (spomin), domišljijo (obrazotvornost — v višjih razredih), temperament, voljo (kar se tiče sméru, moči) in dr., da bi to ob svojem času popravljati zamogel; v kratkem, da bi si učenca zvesto naslikati skusil.

(Konec prih.)

Spisje v ljudskeji šoli.

Spisal Fr. Praprotnik.

(Dalje.)

Ako tedaj hočemo, da se otroci priučijo pravilnemu, lepemu, jasnemu in krepkemu slogu, tedaj jih moramo tudi tako poučevati. Skrbeti nam bode, da se v nalogah rabijo najbolj goli, razširjeni in prosto zloženi stavki. Mnogo-zložene stavke bodo skromno rabili, kajti navadno pri njih izgubé konec in potem dobimo spis, ki nima ne nog ne glave. Tem potom se bodo pa naučili svoje misli nalik starim Spartancem vselej kratko in točno izreči; tako se bodo obvarovali praznega in puhlega govorjenja in tiste neokusne in neslane nadutosti, ki se dandanes tako močno širi tudi mej omikanci.

Listom prosta, točna in jasna pisava mnogo bolj pristoji nego pa tista megljena napetost, katera je nekojim tako priljubljena. Proti tému se dandanes mnogo greši tudi po šolah. Tu in tam se pišejo listi, da človek ne ve koga bi bolj omiloval ali učitelja ali le otroke.*) Poglejmo rimljana Cicerona. Ta mož je stal na vrhuncu latinskega jezikoznanstva in vse takratne rimske omike, on je ustvaritelj klasične latinske proze; nja juridične govore občudujemo še dandanes ne manj radi vzvišenosti njegovih misli, kakor radi veličastnega in krasnega sloga. Ciceron zapustil nam je pa tudi celo knjigo svojim prijateljem

*) V izgled nam bodi začetek lista, kojega je pisala učenka l. 1883. v nekeji dvo-rzrednej šoli na kmetih. „Als ich heute morgens aus meinem stillen Schlummer erwachte, da ergrieff mich eine unendliche Herzenssehnsucht nach dem lieblichen . . . und es kam mir vor, als ob mich eine unsichtbare Macht von den einsamen Bergen hinüber zöge an die paradiesischen Ufer der . . .“ Kolikor besed, tolako fraz!

pisanih listov. Kako pa se le-ta njegova pisma razlikujejo od njegovih govorov. Njegovi govorji nam kažejo učenega državljana, nja pisma pa ljubeznjivega prijatelja. Pisani so listi prav priprosto, brez v-ega nepotrebnega lišpa, in vendar tako nežno in milo, da ti vsaka beseda gre prav v srce. Lahko rečemo, da so ti listi pravi biseri in najlepši izgledi, kako je pisati pisma. Tako priprostej, lahko umevnej, neprisiljenej, in ravno zavolj tega tudi ljubeznivej in pri-kupljivej pisavi, naj bi se privadili tudi učenci v ljudskejši šoli.

Vse to nam pa tudi dovolj svedoči, kako težaven je ta pouk in kako je treba učitelju vse moči zbrati, ako želi doseči dovoljnih uspehov. Z največjo skrbjo se bode na vsaki spis pripravljaj, ter bode vsako besedo dobro premislil in pretehtal. Kdor pa tega ne stori, kdor se zadovolji zdaj s tem zdaj z enim, kar mu ravno ta ali ona knjiga ponudi, tistega učenci si ne bodo lahko pri-svojili lepe pravilne in krepke pisave.

Obče je pa vse to odvisno od splošnega znanja, kojega si je učenec v svojem jeziku pridobil. Ako je učitelju na tem ležeče, da se učenci tega na-uče, tedaj se bode večina tudi naučila; ako se mu stvar zdi prav nevažna, tedaj mu tudi najboljši učenci ne bodo vedeli napisati pravilnega spisa, ne po ob-liku, *) manj pa še po vsebini.

Kdor tedaj pouk v maternem jeziku zanemarja, pri tistem učenci nikdar ne bodo znali svojih misli samostojno in pravilno izraževati. Dokler jim je še učitelj pri roki, si še pomagajo, ko pa izstopijo iz šole, po vsem obnemorejo. Taki ljudje potem v svojem življenju najraje nič ne pišejo. Ako je pa že ka-teri prisiljen pisati list, piše ga prav, kakor so jih nekdaj pisali — tudi še sedaj — naši „korproli“.*) Niti eno, niti drugo nam učiteljem ne dela časti!

Kedaj pa se naj v šoli s spisjem začne? Takoj prvi dan, ko otrok v šolo pride. Kakor hitro se otrok začne vaditi v govoru, tako hitro se tudi za spisje pripravlja. Pri nazornem nauku je dosti prilike, da se otroci učijo. Ko so premagali prve mehanične težave pri pisanju, začne se prepisovanje. Le-to

*) Žalostno je res, da še vedno zapuščajo šolo učenci, kateri nimajo niti pojma, kako je n. pr. prirediti papir v list, na kateri strani je začeti pisati itd. itd.; o količkej pravilni pisavi in sestavi listu pa pri njih niti ni govoriti. Takih listov čital sem že mnogo in sicer od najboljših učencev!

**) Izmej več takih listov, kojih imamo na razpolago, podamo tukaj le enega v izgled. Omenimo pa še, da je ta list pisal pred 5 leti iz šole izstopivši človek, ki je v spisju vedno imel red „dobro“. List je pisan na pol pole papirja, ki pa ni pregenjena.

Ljubi prijatev!

Jaz vzamem pero vsvojo desno rako in te pustim narpret lepopozdravit in pogriscat in ti naznanim de sim tukaj u c . . . pa mi koj boli slabo gre kakor dobro. Tako tebi pro-siv de četiye mogoče da mi bi deset goldinarov poslän desibi za potrobo kaj kupiv in debi za rajžo imev načetero nedelo pridem domu. Polpa čeboš hotev tih bom denarje odsluživ ali pa gvirav kaj posebniga ti pa nimam nič pisati kir tukaj ni nič noviga. Z daj pa skienem mojo slabo pisanje in teše enkrat pustim lepo pozdravit in ti rako podam cež hribe in doline in ostanen tvoje perjatev noterdo mirzliga groba in pogriscam tudi tvojo fravo,

Tvoj zvesti prijatev
F. G.

Napis na zavitku:

An
herra Johan G.
grundpeziere Gemeinde R.
letzte post
in F. . .
untersteiermarkt.

pa ne sme biti učitelju neka olajšava, temveč se mora modro voditi; le tedaj je koristno, le tedaj bo otroka v resnici napeljevalo do prostih spisov.

V drugem in tretjem šolskem letu znajo otroci že pisati in zdaj se začne tudi vaje v prostem ali samostojnem spisu. Pri nas sicer nekateri mislijo, da to ne gre, da se tako rano s spisjem ne da začeti. Zato tudi le malokje najdemo že v prvem razredu spisne zvezke. Prijetno je to seveda, kajti se tako ognemo sitni korekturi. Tudi naši nadzorniki ne tirjajo, da bi otroci že v prvem razredu (v 2. š. letu) izdelovali proste spise, bodisi, da se jim to tudi pretežavno dozdeva, ali pa celi styari ne pripisujejo tiste važnosti, katero v istini ima. Otroci, ki so zarano s prostim spisjem pričeli, bodo v jeziku potem čisto drugače napredovali in njih spisi bodo pozneje čisto drugi, nego od otrok, ki s temi spisi še le v 4. in 5. šol. letu začnejo. Taki otroci potem vedno nekako pešajo, in se le silno težko privadijo prostim spisom. Nadalje nam je pa tudi pomisliti, da ima mnogo otrok v I. razredu starost 8—10 let; so li ti otroci res še tako nezreli na duhu, da bi se ne mogli in ne smeli uriti v prostih spisih. Tudi se še vedno godi in se še bode godilo, da nekateri otroci že iz prvega razreda izstopijo iz šole. Ako so se ti le malokaj vadili v spisu, tako si bodo poslej gotovo lažje pomagali, nego pa če nikdar niso poskušali zapisovati svoje misli. Sicer pa vemo iz skušnje, da se otroci v teku leta temu predmetu toliko privadijo, da je veselje. Kratke popise, pripovedke, liste pišejo ti, da je kaj. Ker pa vemo, da bodo nekateri z glavo majali, češ, da to ni lahko mogoče doseči, pokazali jim bomo ob koncu tega spisa pot, po kojem naj v I. razredu (2. šol. l.) spisje učijo; ter jih tudi smelo zagotovimo, da bodo tem potom najlepših uspehov dosegli sebi v veselje učencem pa v veliko korist.

Nadalje se je še ozirati na obširnost in zvananje obliko spisov. Gledé obširnosti velja načelo, da spisi v ljudski šoli ne smejo biti preobsežni, ne smejo presegati zmožnosti večine učencev, odmerjeni morajo biti tako, da zamore vsak učenec spis po lahkem v določenem času dovršiti. Da natančneje govorimo, spisi v ljudski šoli naj ne bodo daljši od 1—3 strani; več se bode le redko in to v prav posebnih slučajih zahtevalo.

Zvananja oblika spisov mora biti okusna in prijetna. V izgled vam bode oblika branj v berilih. Vsak spis imej kratek, pa značajan napis. Napisi kakor, popišite mi oco, povejte kaj ste brali od ježa in lisice, zapišite zapopadek pesmi „ubežni kralj“, so prav megleni in spisu nikako ne pristujejo. Veliko lepše se reče „ovca, jož, lisica itd.“ Tudi naj otroci sami poiščejo napise spisom, kajti je dostikrat mogoče, da ima spis lahko ta ali uni napis.

Spisi se naj izdelujejo po odstavkih. Ravno tako se naj otroci privadijo, da puste zgoraj in spodaj, ob levi in desni nekoliko praznega prostora. Po vsem tem postane oblika spisov toliko okusnejša in prijetnejša.

Vsakemu spisu bodi pridjan dan in mesec kedaj se je spisal. To je neobhodno potrebno, da se otroci zgodaj privadijo, vse kar pišejo, datirati. Datum pa naj bode pravilno napisan. Človek bi ne verjel, ako bi sam ne videl, da pri nekaterih učiteljih otroci tako pišejo datum, kakor to slišijo od beriča po nedeljah, ki ljudem na „znaje dava“, da bo „na 10. avgusta liciti-

renga pri . . .“ in kar je najlepše, učitelj tega grdega grmanizma niti ne zapazi. Po mojih mislih naj bolj kaže pisati „dne 10. avgusta“.

V kakej meri pa se naj otroci vadijo v spisju, ali po koliko spisov naj otroci izdelujejo. Tukaj velja pregovor: *Nulla dies sine linea*, naj ne mine dan, da bi otroci kaj pisali. Le ako otroke dan za dnevom neprestano urimo v pismenem izrazovanju svojih misli, bomo res kaj dosegli. Ako pa spisje smatramo, le tako nekako zasebni predmet, osamljen in ločen od drugih predmetov, tedaj se bomo ob koncu leta ob naših uspehih jokali, in godilo se nam bode, kakor tistemu učitelju, ki je (bilo je to pred tremi leti) pri skušnji otrokom velel da mu napišejo list, s katerim stariše k skušnji povabijo. In kako so otroci tako nalogo izdelali? Nekateri so napisali: „ljubi stariši“, drugi poleg napisa še: „danes imamo skušnjo“: dalje pa niti eden ni prišel; da-si so celo uro vrtali in slinili kamenčke po ustih.

Taki vsakdanji spisi pišejo se zlasti po kmetih večidel na tablo, ker imamo v šolah po kmetih skoraj povsod po dva oddelka v šoli, tedaj nam te vaje prav dobro služijo pri posrednem pouku. Potrebno je pa, da si učitelj dotično nalogo že popred pripravi, ne da bi še le mej ukom iskal in premišljeval, o čem bode velel pisati.

Korektura teh nalog je različna. Včasih učenci idealno nalogo glasno prečitajo, ter se poleg popravijo pogoški; včasih učitelj vse naloge pregleda in popravi; včasih pa lahko tudi učenci table zmenjajo in pogoške popravijo. Vendar ta zadnji način ni ravno posebno priporočati, ker učenci lahko kaj spregledajo, ter so tudi glede sloga premalo zanesljivi. Tudi se nameri, da nekateri prevzetnjaki dobe priliko, druge zaničevati.

Po koliko sestavkov pa se naj vpiše v spisni zvezek? Več ko moreš, gotovo po vsak teden jednega. Marsikateri bode dejal, to je preveč, kdo bode toliko popravljal! Istina, korektura je jako mudno in sitno delo, vendar ne smejo opuščati se pa radi nje vaje v spisju.

Le pomislimo! Jurist študira najmanj 16 let preden stopi v praktično življenje. Potem pa še mora 3—4 leta prakticirati, preden se v svojem poslu dovolj izuri. Učenec ljudske šole pa ne stopi v nobeno prakso, temveč ravno nasprotno, navadno več let po izstopu iz šole le malokedaj kaj piše, in tako še od tega mnogo pozabi, kar se je učil. Čas ljudske šole tedaj ni samo čas učenja, ampak tudi čas prakse. Zato je potrebno, da so spisi tako pogosti, kakor je to sploh mogoče. Izgovor, da korektura preveč časa vzame, tukaj ne more in ne sme biti merodajen, to je učiteljeva dolžnost.

Korektura nalog pa bodi natančna. Za razne pogoške odločijo se enkrat za vselej posebna znamenja s katerih pomembo se naj učenci seznanijo, da vedo, kaj niso prav napisali. Teh znamenj pa ne sme biti preveč, kajti to bi učence le motilo; tudi niso tako imenitna, ko nekoji mislijo, ki celó hoté, da bi bile povsod ravno ista. Vse to je bolj odvisno od učitelja, in učitelj, ki takih znamenj pri popravkih potrebuje, je gotovo naj bolji. Da pa otroci zaznamovane pogoške takoj zapazijo, rabi se naj rudeča tinta.

Vsaka naloga se potem v šoli z učenci popravi. Vsak pogošek napiše se na tablo; ako je celi stavek napačno napisan, napiše se celi stavek na tablo. Učenci pa potem vse napačno pisane besede in stavke iz table v zvezek pra-

vilno vpišejo. Ako se je namerilo, da je večina učencev nalogo slabo naredila, tedaj se cela naloga popravljena še enkrat v zvezek vpiše.

Vsaka naloga pa se mora proti popraviti, in ne popred druge pisati, dokler ni prednja popravljena. Malo vestno pa ravna tisti, ki naloge le popravlja, kadar pričakuje nadzornika, kadar se bliža skušnja itd. drugače pa ne.

Spisni zvezki se morajo odlikovati že zvananjo; strogo je gledati, da so snažni in čedni, kajti le taki zvezki napravijo na pregledovalca prijeten vtis, in le tem potem se bodo učenci privadili, da bodo ves čas svojega življenja svoje pismene izdelke dovolj cenili in spoštovali, ter se bodo tudi vsakokrat trudili, jih v okusnej obliki izdelovati. Kogar oko se pa ne užali, ako vidi v spisu vse polno prečrtanih besed, črnilnih in drugih madežev, zanikrno in nelepo pisavo itd., kdor vse to trpi, tistega učenci vse svoje žive dni ne bodo dobili pravega okusa o pismenih izdelkih. Vse, kar bodo kedaj pisali, pričalo bo le o nemarnosti in zanikrnosti, koji so se že iz za mladih let privadili. Kakor tedaj temeljiti pouk v spisju vedri in bistri um, tako vsa zvananja oblika dobrodejno upljiva na ves učencev uzor. Kdor toraj ve to obojno zjediniti, nerušljivo spojiti, tisti je dosegel vse, kar je bilo doseči mogoče, tisti je prav uzorni učitelj.

Dinter, bivši višji šolski nadzornik na Pruskem pripoveduje, da se mu je šola, v katerej je našel okusne spisne zvezke takoj prikupila; bila mu je prava radost v tako šolo zahajati. Nasprotno se mu pa šole, v katerih spisnih zvezkov bodisi da ni bilo, ali pa so bili vsi v neredu, potrgani, omažeževani zvanaj in znotraj takoj vse veselje do sebe umorile; take šole zdele so se mu temne in meglene, nekako otožne, kakor dan, ko oblaki zakrivajo solnce.

Spisni zvezki se ali takoj, ko se spišejo, ali ob koncu tečaja učencem povrnejo. Naročiti jim je pa, da jih dobro hranijo, kajti bodo morebiti v poznejšem življenju še marsikaj iz njih porabili. Tudi jih bodo zvezki še v poznih letih spominjali veselih šolskih let.

Vsakemu spisu se pridé ocena, katera mora pa vselej nepristranska in pravična biti. To učence vspodbuja, da se tembolj trudijo, naloge prav skrbno in marljivo izdelati. Za oceno nalog pa se navadno pridržé po zakonu predpisani redi.

(Dalje prihodnjič.)

Kronika

Ljudske učilnice pri D. Mariji v puščavi.

(Nadaljevanje.)

Mej stavljenjem se je raznesla govorica, da se ne dela povsem vestno in solidno, čemur je bil povod to, da se je obok v spodnji izbi zrušil in podrl. Krajni šolski svet je toraj v seji dne 25. septembra 1873, zahteval, da se zgradba po uradniku c. k. stavbinskega urada v Mariboru natančno preišče, da se tako izvé, koliko ima govorica istine v sebi. Okrajni šolski svet je na

dotično prošnjo odposlal zemljemerca Bylof-a, da stavbo do dobrega pregleda. V svojem poročilu z dne 13. oktobra 1873. l. pravi zemljemerec, da se je vsa že skoraj dogotovljena zgradba dobro, solidno in primerno izpeljala, izvzemši obok v spodnji šolski izbi. Le-ta se je tako napačno naredil, da se je moralo zidarskemu nastavniku Francu Romšak naročiti, da ga popolnoma razdere, ter mesto nja napravi drugega, terpežnega, to pa po natančnem zemljemerčevem navodilu. Podjetnik uvidevši napačnost oboka obljubi, da hoče na svoje stroške drugega napraviti.

Zemljemercu Bylof-u se je za nja trud plačalo 13 fl. 23 kr. av. v.

Ogled zgradbe.

Dne 9. septembra 1874. l. poprosi načelnik kraj. šol. sveta okrajni šol. svet, da se novosezidani del šol. poslopja uradno ogleda. Dne 20. oktobra dobil je stavbenski urad dotični ukaz in dne 6. novembra 1874. l. ogledalo se je poslopje v nazočnosti kraj. šol. sveta, ter se izreklo, da je novopozidani del povsem trpežno in dobro izvršen. Tudi je stavba z malimi potrebnimi izjemami natančno po črtu izpeljana.

Oglednih stroškov se je plačalo 5 fl. 92 kr. av. v.

Šola in duhovnišče.

Šola in duhovnišče, združena pod eno streho, je sedaj jako impozantno poslopje z nadstropjem. stoječe nekoliko višje od cerkve. Dolgo je 16 45 m. široko pa 14 60 m. Stoji pa 335 m. nad morjem.

Načelna stran hrama obrnjena je proti jugoizhodu; od tukaj je tudi vhod v šolo. Uhod v duhovnišče je pa od jugozahodne strani.

Tik mimo hrama pelje okrajna cesta, po katerej neprestano vozijo vozniki les in drugo blago. Dela se tedaj mnogo prahu, kojega vetrni vrtinci dostikrat visoko nad streho vzdigujejo, ter ga tudi v notranje prostore zanesó, kar je jako neprijetno.

Ker so krog in krog precej visoki hribi, le-ti zabranijo da v zimskem času solnce skoraj 6 tednov hrama ne obsije. Godi se nam prav, kakor krajem ob tečajih.

Z novostavljenjem nadstropja dobila se je nad prvo izbo, ki je obočena, še druga prav prostorna šolska soba. Vsaka teh sob je 8 50 m dolga, 6 70 m široka in 3 m visoka. Pri vsakej izbi je še mala hišica v pospravo učil in drugih šolskih reči.

Podučitelj ima svoje stanovanje v prvem nadstropju, v izbi, ki je pripadala popred duhovnišču, katero je pa župnik L. Potočnik prostovoljno odstopil.

Druge prostore v šoli smo že popred opisali*) hram je v občini Rotenberg in stoji na parceli šte. 7, oziroma šte. 2. Poslopje je sicer celo pod eno streho, vendar se pa šteje za dva ločena hrama in sicer duhovnišče, ki ima šte. 1 in pa šola, ki ima šte. 100.

*) Podoba 3 ti kaže notranje prostore v šoli; pod. 4 pa hram z načelno in severo-izhodno stranjo.

Kako se pokrijejo stavbeni troški.

Da bi se stavba toliko lažje zvršila in da bi šolska občina lažje troške poplačala, obrne se načelnik šol. sveta Jožef Korman do Njih Veličanstva cesarja in pa do deželnega odbora štajerskega s prošnjo, da se podeli šolski občini mala podpora. Žalibože se niti ena teh prošenj ni uslišala*). Šolske občini tedaj nič drugega ne preostane, kakor da prevzame vse troške na se.

Pri seji kraj. šolskega sveta dne 1. jan. 1873 se je soglasno sklenolo, da se radi pokritja stavbenih troškov od vseh deželnih davkov pobira 200% doklade in se je ta ukrep kraj. šol. sveta dne 13. maja t. l. všolanim občinam naznanil s prošnjo, da že v teku tist. l. pobirajo 60% doklade. Občine Činžat in sv. Lovrene bile so s tem zadovoljne, kar so tudi šolskemu svetu naznanile; nasprotno sta se pa občine Kumen in Rotenberg uprle, češ, da stavljenja nadstropja niti treba ni bilo. Prelomivši svojo besedo se tema dvema občinama takoj tudi pridružita Činžat in sv. Lovrenc. Načelnik šol. sveta prišel je radi tako nedoslednega postopanja občin v veliko zadrego, kajti vse je že bilo v stavbo pripravljeno, katera se je tudi brez odlašanja pričela.

Načelnik si ne ve drugače pomagati, nego da išče pomoči pri oblastvu. V svoji vlogi z dne 3. januarja 1873 natančno dokaže nedoslednost šol. sveta in občinskih odbornikov ter končno prosi, da okrajni šolski svet vso stvar v roko vzame in poravna.

Tej prošnji je okraj. šol. sv. s tem ustregel, da je v dan 25. septembra 1873 razpisal sejo, h katerej se je namestnik okr. šol. sveta Seidl odposlal, da posreduje in če mogoče vso stvar z dobrim poravna. Pri tej seji se je glede potrebnih denarjev za stavbo vsprejel in v zapisniku zabilježil ta-le ukrep: „Po natančnem posvetovanju mi nazoči zastopniki občin Činžat, Kumen, Rotenberg in sv. Lovrene pritrdimo stavljenju, ter se obvezemo, da bomo 200% doklade od vseh davkov na prvo roko — nikakor pa ne od izvanrednih doklad — kot pripadajoči delež v 3 letih izplačali, vsako leto dne 1. oktobra; od zaostankov pa bomo plačevali postavne obresti.“

Na podlagi tega ukrepa, sklene šol. svet iz mariborske hranilnice najeti posojilo v znesku 1900 fl.

Dolžno pismo za 1900 fl. mej mariborsko hranilnico in šol. svetom se je dne 8. jan. 1874 storilo, ter v dne 2. marea od deželnega odbora potrdilo. Občina se je zavezala da bode po 6% obresti plačevala ter denar v letnih obrokih povrnila. S 1. januarjem 1877 bil je ta dolg popolnoma izplačan.

Vsi troški vkup so pri stavljenju nadstropja znesli 3000 fl. av. v.

Nadučitelji.

Kocmut Vincenc, nadučitelj od razširjenja šole v dvorazredno 1872--1875. Od tod je odšel kot nadučitelj v Hajdino pri Ptuji.

Baumgartner Vincenc 1875—aprila 1881. Od tod se je podal v Mahrenberg.

*) Takratni okrajni glavar v Mariboru Seeder teh prošenj ni dovolj podpiral, češ da je šolska občina dovolj premožna.

Praprotnik Franc, imenovan nadučiteljem z dekretom z dne 10. marca 1881. leta.

(Dalje sledi.)

Narodno blago.

XXXIII.

Sovražna si brata.

(Pravljica iz Reichenburga.)

Reichenburška gradova Turn za Savoj in gornji grad na prijaznem hribčku, v katerem sedaj nad 50 trapistov prebiva, prištevati se smeta najstarejšim štajerskim stavbam, kajti v Reichenburškejši šolskejši kroniki je brati: „838. l. po kr. bil je po knezu Privinu spremljan vojskovodja Ratimor od Bavarcev premagan, Privina pa je pobegnol k grofu Saloho. Le-ta je bil predstojnik (namestnik) posavske okolice „marchia juxta Souvam“ — ter je stanoval, kakor je brati, v Reichenburgu ob Savi. Ova gradova sta dom nekdanjih slavnih vitezov pl. Reichenburg, katerih zadnji potomec po imenu Hans, umrl je l. 1540 kot veliki maršal („Obristmarschall“) štajerski.

Od nekdanjih prebivalcev teh gradov, ohranila se je ta-le pravljica:

Bila sta nekdaš dva brata pl. Reichenburg, posestnika Reichenburških gradov; jeden je stanoval v Turnu, drugi v gornjem gradu. Ta dva pl. Reichenburga sta se pa baje tako črtila, da sta nekega dne v istem trenutku iz svojih oken s flintama jeden na drugega ustrelila in se tako nasprotno iz sovraštva usmrtila (1434). Njuni mrtyaški glavi shranjeni ste v lini grajščinske kapele. Črepini se po svojej obliki jako ločite: večja je na čelu prevotlena od kroglje bratove, katerega lobanja je znatno manjša. — Tudi tako-le se pripoveduje: Posestnik gradu na brdu umoril je syojega brata lastnika Turnskega, bojde iz zavisti, ker je ta yečje dominikalne pravice od unega užival. Bratomorca so neki kmetje umorjenega iz maščevanja ubili. Pripoveduje se še: gornji graščinar je na syojega brata, kteri je iz spodnjega gradu prišel in gornjega pozdravil, iz okna ustrelil.

Fr. Jamšek.

Dopisi.

Iz ptujske okolice. Učiteljsko društvo ptujsko je imelo 3. julija, kakor je „Pop.“ že poročal, v okoliški šoli svoje mesečno zborovanje. Ob poljednajstih dopoldne otvori gosp. predsednik sejo s primernim nagovorom in pozdravi gosp. Heriča iz Ptujске gore, kot novega uda. — Prečita in odobri se zapisnik zadnje seje. Zatim sledé dopisi, in sicer: Dopis učiteljskega društva iz Mürrzuschlaga, zadevajoč nekatere nasvete o prikrajšanju administrativnih knjig. Ta nasvet se sprejme s tem pridržkom, da se dotične formularje priredijo tako, da bodo ugajale našim

razmeram, primeroma tudi našemu počitniškemu redu. Potem se prečita precej obširni dopis načelnštva štajerske učiteljske zaveze štev. 65 dne 26. aprila t. l., katerim vabi k obilni udeležbi učiteljev pri letošnjem zborovanju učiteljske zaveze v Bruck, dalje k pristopu učiteljskega društva k štajerskemu vrtnarskemu društvu i. t. d. — Ker je bila volitev dveh odposlancev k zboru štajerske učiteljske zaveze na vsoporedu, posvetuje se najprej o tem, „ali naj naše društvo stopi v zvezo s štajerskim vrto-rednim društvom?“ Gosp. predsednik Žiher priporoča to vprašanje v razgovor. Po daljši debati nasvetuje gosp. Romih, da naj naše društvo v nikako zvezo ne stopi z omenjenim društvom, kar znajo posamezniki storiti, ampak da naj vsi udje pristopijo k sadjerejskemu društvu pri sv. Jurju na južni železnici, kar se sprejme. Ker ta točka omenjenega dopisa ni bila sprejeta, nasvetuje g. Kolarič, da bi se nadalje o tem dopisu ne posvetovalo, ampak da se prejde k vsoporedu.

Na to g. Žiher, odloživši predsedništvo g. Romihu govori nekoliko besed o štajerski učiteljski zavezi, o nje glasilu in naših razmerah ž njo. Na kar g. Grebenec stavi nasvet: „da naj se društvo kot takšno letos ne udeležuje zborovanja štajerske učiteljske zaveze“. Gospod Šijanec pa nasvetuje: „da naj se naše društvo ne udeležuje ne le letos tega zborovanja, ampak da iz učiteljske zaveze štajerske izstopi“. Ta nasvet se enoglasno sprejme in g. Grebenec odstopi od svojega nasveta. — Kdo se še ne spominja lanskega zborovanja učiteljske zaveze v Mariboru? Ko je takrat ud našega društva referiral o znanem tematu in dokazal, da iz pedagogičnih vzrokov ni lahko možno in umestno poučevati drugi deželni jezik v narodni šoli; ko je to po izrekih največjih nemških pedagogov utrdil, niso nekateri naši nemški kolegi imeli boljšega, kakor mrmanje in krohot. Eden je celo smelo trdil, da vse to je enkrat veljalo o nemščini proti latinščini in francoščini, a to da za Slovence nima veljave! Kaj se je godilo drugi den pri in po skupnem obedu, ko njim je dobra slovenska kapljica, katere njim pa Bog obvari ne zavidamo. Jezik razvezala in srce odprla, o tem rajši molčimo. Kdor se vsega spominja, ta ne bode našemu društvu zameril, da se neče udeleževati zborovanj štajerske učiteljske zaveze, da ne voli odposlancev k temu zborovanju, da izstopa iz te zaveze. Še nekaj se nam vidi opomniti. Naše društvo je kot bivši ud štajerske učiteljske zaveze imelo po naših mislih tudi nekaj pravice do nja glasila „P. Z.“ In vendar se je ta list, dasi je poročilo mirno pisano, branil ponatisniti letno poročilo našega društva, dokler ni poročevalec večkrat opominjal uredništvo in se na zadnje obvezal, da prevzame sam odgovornost za poročilo.

Ker je gosp. prof. Glovacki zadržan k zborovanju priti, pride na vrsto prostovoljno predavanje in g. Grebenec in g. Romih predavata na kratko — prvi o računanju s prostimi drobci, drugi o meritvi in delitvi na nižnji stopnji. oba v občno zadovoljnost. Gosp. Vidovič izraža željo, da bi se učitelji večkrat oglasili s takšnimi praktičnimi obravnavami. Gosp. Možina predlaga naj društvo izreče zahvalo centralnemu odboru štajerske kmetijske družbe, za radovoljno in brezplačno pošiljanje nja gospodarskega glasila narodnim šolam. Se zgodi. Zaradi „Slomšekove nagrade“ naznanja se, da se je obrok za vpošiljanje dotičnih spisov še podaljšal, a zdaj zadnjekrat, do konca tega leta. Gosp. Romih priporoča naj učitelji pristopijo k slovenskemu pevskeemu društvu v Ptui. Predsednik gospod Žiher sklepa sejo z željo, da bi se društveniki tudi zana-prej udeleževali marljivo zborovanj ter vstrajno delovali. M. K.

Iz Novega mesta, 8. jul. [Izviren dopis.] (Okrajna učiteljska konferenca) za naš okraj je bila 2. julija. Pričela se je ob 9. uri v gimnazijski risarski dvorani. Navzočni so bili vsi učitelji, katerim je

dolžnost, navzočnim biti, namreč 37 [32 učiteljev in 5 učiteljic). Predsedoval je okrajni šolski nadzornik g. Iv. Lapajne, vladni zastopnik je bil g. okrajni glavar Ekel. Skupščino je otvoril predsednik s primernim pozdravom in nagovorom ter si izbral pri 1. točki dnevnega reda za svojega namestnika učitelja g. Novaka. Za zapisnikarja sta bila 2. od skupščine izbrana: gospodična učiteljica M. Brus in učitelj g. J. Šmorancer. O tretji točki dnevnega reda: „Poročilo nadzornikovo o stanju šolstva v okraju z nasveti, kako bi se zboljšalo“, govoril je g. predsednik obširno in temeljito. Njegov govor se bode priobčil v „Uč. Tovarišu“ in potem še posebej natisnil ter razdelil med učiteljstvo tega okraja.

Pri IV. točki se je priobčil ministerjalni ukaz z dne 12. febr. t. l., ki govori o zmanjšanju pisarij na ljudskih šolah.

V. Posvetovanje o tem, ali bi bilo potrebno, učne načrte od 19. dec. 1874. v čem spremeniti. Za nerazdeljene jednorazrednice referira učitelj g. Kugler. (V tem okraju ste samo 2 taki šoli). Nasvetoval je nebitvene stvari, ki so bile sprejete. Za deljene jednorazrednice referira g. Ferdo Kalinger. Tudi njegovi nasveti, zadevajoče pisanje, telovadbo, risanje in dr. so bili sprejeti. Za dvorazrednice referira nadučitelj g. Franké. Nasvetuje v obče zmanjšanje predpisane učne tvarine pri mnogih predmetih, zlasti pri računstvu. Gospod predsednik pa meni, da to ne bo lahko šlo, da bi se n. pr. jezikoslovnemu pouku odvzela jedna ura v prid računstvu, kakor je nasvetoval g. Bartelj, tudi tega ne more uvideti, bi li to dobro bilo; to bi še le skušnja dokazala. Pač pa se strinja s tem, da bi se pisanje pomnožilo; tudi za telovadbo bi zadostovala jedna ura. O zmanjšavi tvarine pa pač ne more biti govora, kakor meni g. poročevalec, zlasti pri računstvu ne, ker se še celo v enorazrednici časi doseže predpisani smoter. Da bi se v I. odd. I. r. vzelo samo do 10, pač ne gre. Potem da predlog gosp. Franketa na glasovanje, ki se pa ne sprejme. Enako tudi ne dostavek g. Barteljna.

Za čveterorazrednice referira nadučitelj g. Koncilijski. I. razred. Nemščina naj se opusti. Računstvo naj se pomnoži za jedno uro, in polovične ure naj se spremené v cele. — II. razred. Nemščina naj odpade. — III. razred. Slovenščini in nemščini naj se odmeri po pet ur. Za telovadbo zadostuje jedna ura. — IV. razred. Slovenščina in nemščina naj imate po 5 ur. Zemljepis in zgodovina naj imata mesto dosedanjih treh ur dve uri. Risanje se tudi lahko okrajša za jedno uro, torej na dve uri. Pisanje naj se od jedne poviša na dve uri. Za telovadbo zadostuje jedna ura. Ti predlogi se sprejmó.

VI. Posvetovanje o tem, ali bi bilo potrebno, učni navod (Lehrgang) od l. 1879 v čem spremeniti. Referent g. p. Florentin Hrovat: 1) Slovenščina: Smoter za 1., 2., 3., 4., 5. in 6. leto se lahko doseže in ne potrebuje tukaj nikake spremembe. V 7. šolskem letu so predpisani pomožni glagoli können, mögen, dürfen, sollen itd., kar se mora opustiti, ker teh glagolov slovenščina deloma nima, deloma pak se spregajo pravilno. Ti veljajo samo za nemški jezik. 2) Nemščina kot materni jezik. O tem velja ono, kakor o slovenščini kot maternem jeziku in ne potrebuje nikake spremembe. 3) Nemščina kot drugi deželni jezik naj v 1. razredu popolnem odpade, ker se more tu poučevati le na kvar maternemu jeziku. V 2. šolskem letu se zahteva, da se mimo slovenskih tehničnih izrazov v računstvu priučé tudi nemških in lahki računi naj bi se tudi do cela v tem jeziku izvrševali. To je gotovo preveč zahtevano, ker računstvo učitelju itak podaja toliko gradiva in mu je čas tako kratko odmerjen, da zahteva vso njegovo spretnost in vztrajnost,

ako hoče doseči predpisani mu smoter. Ta zahteva toraj čisto lahko odpade, ker je le na kvar računstvu. V drugih šolskih letih smoter ni previsoko stavljen. Vendar pa bi se nemščina tudi v drugem šolskem letu še lahko opustila, ker se po novi postavi pri vsprejemnih skušnjah v gimnazije ne zahteva izpit iz nemščine. V očigled temu stavi govornik sledeče nasvete: a) Učni jezik naj bude izključljivo slovenski (materni). b) Nemški jezik naj se poučuje na podlagi slovenskega (materne) jezika, toraj še le takrat, ko je učencem materni jezik do dobrega znan in so si prisvojili glavnih slovničnih pravil; najbolje bi se začelo v 3. letu. c) V Abecednik naj se sprejme več vaj, ker bude samo slovensk. — 4) Pri računstvu ni treba nikake spremembe, razen uže omenjene, da se namreč v II. šolskem letu nemški tehnični izrazi (termini) izpusté. — 5) Prirodosnanstvo, zemljepis in zgodovina se poučuje na podlagi beril. — 6) Za risanje je dosti občnih pripomočkov, torej se smoter lahko doseže. — 7) Telovadba naj se kolikor mogoče omeji, ker na deželi ni pripravnih prostorov in nikakih priprav. Vsaj pa tudi otroci brez tega dosti telovadijo in skačejo po prostem zraku. — 8) Tem bolj naj se pa goji pisanje. — 9) Tudi petje naj se pridno goji. — Gospod predsednik da predlog g. p. Florentina na glasovanje, ki se nespremenjen jednoglasno sprejme.

VII. Poročilo o stanju okrajne knjižnice. Poroča predsednik g. p. Florentin: Dohodki 79 gld. 54 kr., stroški 62 gld. 23 kr., preostaja torej v blagajnici 17 gld. 31 kr. Knjižnica se je pomnožila od št. 266 do 316; zvezkov šteje 409, delov 316, izmed teh 143 slovenskih, 173 nemških. — Dalje predlaga govornik, naj bi se novomeški okraj opisal enako, kakor je opisan krški okraj. Vsak lahko sprevidi, v kakovo korist bodo taki opisi domovinoslovju. Da te bi pač najložje sestavili voditelji raznih šol, katere naj bi doposlali okr. učit. knjižnici; potem bi se to najprvo natisnilo morebiti v "Tovarišu" in ponatisnilo v brošuro, ker se na ta način stroški izdatno zmanjšajo. Gospod predsednik gorko podpira nasvet svojega predgovornika in ga priporoča vsem učiteljem, zlasti voditeljem, v dejansko izvršitev. Da bi imeli navod, po katerem bi lahko delali, podaril je nekaj eksemplarov „Opisa okr. glav. krškega“ okrajni knjižnici, ki naj jih razdeli voditeljem. Najložje se sestavljajo ti opisi iz arhivov cerkvenih in župnijskih, ker tam leže shranjeni zgodovinski podatki. Potem se pregleda račun okr. učit. knjižnice. Pregledovalci se volijo per acclamationem gg. Koncilija, Jeršé in Rihteršič, ki račun potrdijo.

VIII. Volitev dveh poslancev v deželno učiteljsko konferenco. Voli se po listkih. Oddanih je 36 listkov, in izvolita se gg. Fran Koncilija s 30 glasovi in Alojzij Jeršé z 18 glasovi. (V drugič per acclamationem potrjen.)

IX. Volitev stalnega in knjižničnega odbora. V knjižnični odbor se volijo po predlogu g. Koncilija per acclamationem gg. Florentin Hrovat, Josip Franke in Josip Novak. V stalni odbor se voli po predlogu g. Koncilije tudi per acclamationem, in sicer se izvolijo gg. p. Florentin Hrovat, Josip Franke, Matija Bartelj in Josip Novak.

X. Predlogov ni bilo nikakoršnih. Predsednik se naposled zahvali učiteljstvu za pozornost pri zborovanju, zakliče presvetlemu cesarju trikratni „živio“, na kar učitelji cesarsko pesem zapojó. Nazadnje se zahvali navzočemu okrajnemu glavarju g. Ekel-nu, ki tudi spregovori nekaj spodbudljivih besedi, in na to se g. Koncilija zahvaljuje še za uzorno vodstvo konference g. nadzorniku. Pri skupnem obedu, pri katerem

je bil navzočen tudi gosp. glavar, bile so v prijazni gostilni pri Brunerju mične napitnice ter bilo je i lepo vbrano petje.

Da se je pri nas govorilo skoro vse v slovenščini, umevno je samo po sebi; tudi g. okrajni glavar govori v obeh jezikih; ta gospod je jako naklonjen učiteljstvu, ki to v obče tudi zasluži, kajti v tem okraju je veliko prav marljivih učiteljev. Škoda le, da so v slabem materialnem položaju. 40 je vseh učiteljev in učiteljic v tem okraju, pa samo eden ima 600 gld. plače, vsi drugi imajo manje. Frančiškani v Novem mestu, ki oskrbujejo prav dobro deško čveterorazrednico, imajo pa samo po 31 gld. remuneracije na leto. Tako slabo plačani učitelji nikakor ne morejo zdatno podpirati iz svojega žepa narodno in pedagoško slovstvo, dasiravno bi to radi storili.

A. A.

Iz Crešnovca. Dne 3. julija je imelo naše društvo svoje mesečno zborovanje v Slov. Bistrici. To pot je bila seja precej dobro obiskana, kajti zbralo se je 15 društvenikov. Po prečitaniu in odobrenju zapisnika zadnje seje, prečita g. predsednik nekaj došlih dopisov, ter navzoče vpraša, ali bi pristopili društveniki korporativno k c. kr. vrtnarskemu društvu v Gradcu. Večina udov se izrazi, da naj bo dano vsakemu udu na prosto voljo, kot ud k omenjenemu društvu pristopiti. Na to je govoril J. Lasbahar o šolskih hranilnicah ter precej natanko razložil, iz katerih vzrokov dr. Henrik Reiher šolske hranilnice priporoča in na kak način to naredbo zagovarja zoper one, ki so njeni sovražniki. Govornik povdarja, da je v razpravi g. H. Reiherja marsikatera misel resnična in lepo izrečena, toda v praktičnem poskusu bi se pokazalo vendar le drugače; stavi tedaj predlog, naj se v šolah osobito na deželi, šolske hranilnice ne upeljujejo. — Predlog se enoglasno sprejme. — Potem je nastopil g. H. Tribnik, ter nas opozoril, kako se je govorilo o šolskih vrtih in njih gojiteljih pri seji c. kr. štaj. kmetijskega društva v Gradcu dne 20. febr. t. l. Posebno neki gospod iz Maribora se je pri omenjeni seji izrazil, da učitelji in posebno voditelji šolskih vrtov na spodnjem Štajeru z ozirom na kmetijstvo svojih dolžnosti ne spolnujejo, ter da šolske vrte zanemarijajo. Nasprotno takemu napadanju je govoril g. Friderik Müller, tajnik omenjenega društva, ter navzoče zagotavljal, da se je že on pri večkratni priložnosti sam prepričal, da večina učiteljev tudi to nalogo po zmožnosti izvršuje. — Navzoči toraj enoglasno sklenejo, da se odpošlje g. Frid. Müllerju javna zahvala za tako odločno zagovarjanje učiteljev, katere bi že vsak, brez ozira na njihov že tako trudapolen posel rad napadal. Konečno še društvo sklene, da se bode 7. avgusta zopet zborovalo; govorila bodeta gg. Lasbahar in H. Tribnik.

J. Lasbahar.

Izpod Balkana. (O bolgarskem šolstvu.) Pod zaglavjem „Učiliščen dnevnik, mesečno pedagogičsko spisanje. Izdava J. Grujev“ začel je v Plovdivu proti koncu minulega leta izhajati šolski list, vredovan od ravnatelja národne prosvete, znanega že reformatorja rumelskega šolstva, Joahima Grujeva, kateri že od časa osvobojenja na čelu omenjene direktcije stoji in tako blagodarno deluje, da še niti spremenjeno ministerstvo ga odstraniti ni poskusilo. To zadostno hvalno priča, da so za sluge Grujeva, za narodno omiko, če ne baš najvzornejše, vsaj hvalevredne. To pričata tudi poslednji dve številki omenjenega časopisa, čegar program je, da bi seznanil učitelje sè vsemi obneslimi metodami poroštvenih pedagogov in pa, da bi z autentičnimi datumi pojavljal razvoj in napredek národnega šolstva, ki je v nekolikih letih storilo značen korak naprej. Iz bogate vsebine naj naznačim vsaj nekatere članke, po katerih je na celoto vže naprej mogoče misliti. To so pred vsem: Potreba znanstvene odgoje in način, s kakšnim se ima zgoditi. Fizična odgoja.

Prvopčetki in načini pri pouku v narodnej šoli. Amos Komenskij in njegova metoda. V poučevanju v bolgarskeje kneževini. Pravila za normalno učilišče v Kazanliku. O šolskeje disciplini. Izpiski iz zapisnikov učiteljskih posvetovanj. O šolstvu v Bolgarskeje. Statistične črtice o narodni prosveti v tujih državah. Nasveti učiteljem in dr. Najvažnejši pa je: Raport od ravnatelja narodne prosvete v šolstvu v Vshodnej Rumeliji za učno leto 1882—83. Iz njega poizvedamo, da so narodne šole v celej Rumeliji razdeljene na 50 okrajev, od katerih ima vsak svojega šolsk. nadzornika. Od teh okrajev je 27 bolgarskih, 3 grški, 16 turških, 1 bolgarsko-katoliški, 1 bolgarsko-protestantovski, 1 armenski in 1 židovski.

Odprih šol bolgarskih je bilo skupaj 852, toraj 11 več nego v minulem letu, ne gledé k šolam, ki se še stavijo. Učencev je bilo zapisanih 50.154, ki so jih učili 1104 učitelji in 196 učiteljic. Na turških šolah zapisano je bilo vkupno 27.113 učencev in učenk z 758 učitelji in 30 učiteljicami. Grške učilnice je obiskovalo 3471 otrok pod nadzorom 65 učiteljev in 18 učiteljic. Učilnic je bilo 48. Od drugih veroizpovedanj je bilo: bolgarsko-katoliških učilnic 10, z 980 učenci in 27 učitelji; armenskih 5 z 201 učencem in 8 učitelji in židovskih 14, z 918 učenci in 32 učitelji. Da bi se dosegla čedalje večja izobrazka pri slabih učiteljih, vpeljala je direkcija v tem letu tako imenovane šesttedenske pedagoške kurze in sicer za Bolgare 9 in 3 za Turke. Teh kurzov se je vdeležilo 519 učiteljev, 52 učiteljic bolgarskih in 81 učiteljev turških.

Da bi pak učitelji od početka svojemu poklicu se posvetiti mogli, bil je odprt v Kazanliku pedagogij, kjer je bilo upisano v prvem razredu 56 dijakov. Prehod od prvopčetnih (elementarnih) šol k višjeje izobrazbi omogočajo četirirazredni fantovski in trirazredni dekletji „srednji zavodi“. Takšnih učilnic je bilo 25 bolg. in sicer 19 za fante in 6 za dekleta, 4 grške in 2 turški. Deželni realni gimnaziji ste dve: ena v Plovdivu, druga v Slivni. Dekletji gimnaziji sta tudi dve: ena v Plovdivu, druga v Starem Zagorju. Plovdivska realna gimnazija je imela 7 razredov, razdeljenih na 17 paralelele k 823 dijaki. Realna gimnazija v Slivni odprla je stoprav svoj šesti razred. Upisanih je bilo 420 dijakov. Dekletje gimnazije obstoje zgolj iz 5 razredov. Budget za te četiri gimnazije iznašal je letno 1,142.108 gl. gr. — Med ubožne učence in učenke razdeljeno je mnogo štipendij, takó da se tudi najubožnejši izobraževati zamorejo. Vsled pomanjkanja vsenčilišča in tehniko pošilja vlada znanja željne dijake v Evropo podavaje jim v ta namen značne štipendije in podpore. V minulem letu je bilo 58 Bolgarov na izobraževališčih evropskih učilišč. Ako še omenimo, da nič manjšo skrb obrača direkcija tudi na deželno biblioteko in muzej, pa smo načrtali z glavnimi potezami napore in pomen časopisa, čegar določen cilj, pod vodstvom samega ravnatelja narodne prosvete, bogato sadje izobraženosti donašati obeta.

Novice in razne stvari.

[Društvo za podporo slovenskih učilnic.] Kakor poroča „Sl. N.“ so sklenili ptujski rodoljubi ustanoviti društvo za podporo slovenskih učilnic. Društvena pravila se v kratkem vladi predlože.

[V napredovalni tečaj] na sadje- in vinorejski šoli v Mariboru so letos vsled naredbe c. k. dež. šolsk sveta z due 8. julija 1884 štev. 3817 poklicani ti-le gg. kolegi: 1. Brandner Franc, nadučit. Hausmannstätt. — 2. Cizel Jože, poduč. v Lembahu. — 3. Farkaš Jan., učitelj v Negovi. — 4. Höger Avgust, naduč. Lassnitz-Zeierling. — 5. Kancijan Viljem, naduč. v Gleichenberg-u. — 6. Kavkler Jan., učit. na ptujski

okoljski šoli. — 7. Košar Janez, naduč. pri Veliki nedelji. — 8. Kriegel Roman, nadučit. v Straden-u — 9. Lichtenegger Fr., uč. v Lebring-u. — 10. Oberski Miha, naduč. v Ponkvi. — 11. Propst Nik. uč. v Voitsberg-u. — 12. Röscher Fr., naduč. Scheifling. — 13. Schopper Ferd., učit. v Arnež-u. — 14. Šeligo Jože, naduč. pri sv. Jederti nad Laškim. — 15. Zotter Janez, poduč. št. Pavl. — Tečaj traja od 1. avgusta do 7. septembra 1884.

[Anleitung für Volksschullehrer zur erziehlichen u. unterrichtlichen Behandlung taubstummer Kinder] als Vorbildung für eine Taubstummen-Anstalt Von Eduard Partisch. To je knjižica, katero je spisal nadučitelj moravsko-šlezjskega zavoda za gluhomute v Brnu g. E. Partisch učiteljem v pouk, ki se hočejo baviti z gluhonemimi otroci in je pripravljeni za gluhonemo šolo. Knjižica obsega vse, kar je treba vedeti učitelju o takih otrocih. Podaja mu podroben učni načrt in migljeje, kako ga naj izvršuje. Ker je knjižica v resnici dobra, jo toplo priporočamo gg. kolegom. Cena ji je 15 kr., dobiva se v c. kr. založbi šolsk. knjig na Dunaju in pri E. Ferline-u v Mariboru.

Vabilo k zborovanju ptujskega učiteljskega društva dne 7. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Prostovoljno predavanje. 4. Nasveti. K obilnej udeležbi vabi odbor.

Vabilo. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico bode imelo 7. avgusta t. l. izvanredno zborovanje, pri katerem se bode posvetovalo o nekaterih administrativnih šolskih zadevah in o vprašanjih za letošnjo konferenco.

K obilnej udeležbi vabi

odbor.

Razglas in prošnja.

V uradni konferenci dne 3. avg. l. 1883, ki so jo imeli učitelji iz laškega okraja in celjske okolice stavil in sprejel se je predlog, da bi se petje v ljudski šoli oživljalo in budilo pa tudi strinjalo z zakonom od 8. junija 1883 odst. I. točka 5; sestaviti bi bila zbirka šolskih pesni, v kateri bi se nahajale najlepše slovenske in primerno število nemških narodnih pesni na note.

V imenu izvoljenega komiteja, ki ima nalogo izvrševati sprejeti predlog, prosi podpisani g. kolege, naj bi narodne in cerkvene pesni, katere se rade pojó, zbirali in poslali gosp. Jak. Lopanu, nadučitelju v Celju in sicer do 14. avg. l. l.

Od števila in lepote doposlanih pesni odvisna je izvršitev te lepe ideje.

V Hrastnik-u, dne 10. julija 1884.

Za odbor:

Karl Valentinčič, nadučitelj.

Učiteljska služba.

(Ponovljen razpis.)

Na enorazredni ljudski šoli v Blanci se umešča učiteljska služba z dohodki po IV. plačil. razredu in s prostim stanovanjem v šolskem poslopu definitivno ali pa tudi provizorično.

Prosilci za to mesto naj blagovolijo svoje redno inštruirane prošnje z dokazom, da so sposobni subsidijarno poučevati tudi v katoliškem verouku predpisanim potom do 15. avgusta 1884 pri krajnem šolskem svetu v Blanci, pošta Sevnica (Lichtenwald) vložiti.

Okrajni šolski svet v Sevnici, dne 8. julija 1884.

Predsednik:

Rupnik, s. r.